

- ▶ Er treedt schaalvergroting op in de sector
- ▶ Afhankelijkheid van EU-landbouwbeleid neemt af
- ▶ Resultaten zijn sterk afhankelijk van de grootte van de oogst

SECTOR RESEARCH

De akkerbouw is een sterk grondgebonden bedrijfstak. In Nederland worden akkerbouwgewassen op 45.892 bedrijven geteeld. Van deze bedrijven zijn 12.377 bedrijven gespecialiseerd in de teelt van akkerbouwgewassen. De overige bedrijven telen akkerbouwgewassen als nevenactiviteit.

Structuur

Circa 70% van de bedrijven in de akkerbouw voert de teelt van akkerbouwgewassen als nevenberoep uit. Zo'n 7.261 bedrijven in de akkerbouw hebben een areaal groter dan 30 hectare, terwijl 1.663 bedrijven groter dan 75 hectare zijn. Er vindt een verdere schaalvergroting in de sector plaats. Dit biedt bedrijven mogelijkheden om tegen een lagere kostprijs te produceren.

De belangrijkste akkerbouwgewassen zijn bulkproducten zoals granen, aardappelen en suikerbieten. De bedrijven stellen jaarlijks een bouwplan op met de gewassen die worden geteeld. Bij de samenstelling van het bouwplan spelen het verwachte rendement, vruchtwisselingseisen en de grondsoort een belangrijke rol.

Het EU-landbouwbeleid heeft grote invloed op de akkerbouw. Er kan onderscheid worden gemaakt in producten met een EU-marktordening (granen, suikerbieten) en vrije producten (aardappelen). Marktordeningproducten kennen meestal een systeem van richtprijzen waardoor het prijsniveau voor de akkerbouwer weinig fluctueert. De prijsvorming van vrije producten komt door vraag en aanbod tot stand waardoor deze prijzen sterker fluctueren. Met ingang van 2006 wordt dit systeem gewijzigd en ontvangt de akkerbouwer toeslagrechten die onafhankelijk zijn van de grootte van de productie.

Exploitatie

De bedrijfsresultaten in de akkerbouw zijn in 2004 verslechterd. De prijzen van de vrije producten lagen op een erg laag niveau door het grote aanbod als gevolg van de goede oogsten. De spreiding van de bedrijfsresultaten tussen de verschillende bedrijven is echter groot.

Ontwikkelingen en vooruitzichten

De productie van de belangrijkste akkerbouwgewassen is afhankelijk van het areaal en van de opbrengst per hectare. Er vinden weinig fluctuaties in het areaal plaats, doordat de sector gebonden is aan een vruchtwisselingsschema. Op langere termijn vindt er een stijging van de opbrengst per hectare plaats. Dit komt door een voortgaande verbetering van de rassen, nieuwe teelttechnieken en het vakmanschap van de ondernemer. Incidentele veranderingen in de opbrengst per hectare kunnen optreden door de weersomstandigheden tijdens het groeiseizoen. In 2004 hebben de gunstige weersomstandigheden geleid tot een hogere productie van aardappelen en granen. De suikerbietenproductie was iets lager dan het recordniveau in 2003. Per saldo waren de opbrengsten in Nederland van de belangrijkste akkerbouwproducten goed.

Het belang van de contractteelt in de akkerbouw neemt toe. Hierbij worden contracten gesloten tussen akkerbouwer en groothandel of de verwerkende industrie over de handel in vrije producten. Veelal wordt een vaste prijs afgesproken waardoor de fluctuaties in de resultaten minder groot worden. De bestaande suikermarktordening, die nog loopt tot medio 2006, zal worden aangepast. Volgens de voorstellen gaat het prijsniveau van suiker in de EU fors omlaag en treedt er ook een verlaging in het suikerquotum op. Dit zal een negatieve invloed op de suikerbietenteelt hebben.

De aard van de bedrijfstak brengt met zich dat de resultaten jaarlijks sterk fluctueren. De akkerbouw is sterk afhankelijk van de weersomstandigheden in de productiegebieden. Hierdoor laat de prijsvorming van vrije producten jaarlijks grote uitschieters zien.

In 2005 worden er minder grote oogsten verwacht, waardoor het prijsniveau van de vrije producten zal aantrekken. Naar verwachting zullen er betere resultaten in de sector worden behaald dan in 2004.

Branche-informatie

	2004
Aantal bedrijven met akkerbouwgewassen	45.892
Aantal gespecialiseerde akkerbouwbedrijven	12.377
Aantal bedrijven met areaal > 75 ha	1.663
Areaal akkerbouwgewassen (x 1.000 ha)	820,9

Bron: LEI, CBS

Exploitatieoverzicht

	2003	2004*
Gezinsinkomen uit bedrijf (in EUR)	41.500	2.500
Rentabiliteit (opbrengst per EUR 100 kosten incl. berekende kosten)	89	67
Besparingen per bedrijf (in EUR)	12.300	-26.000

* raming

Bron: LEI

Kritische succesfactoren

- Gewaskeuze; grotere bedrijven leggen zich toe op extensieve teelten, terwijl kleinere bedrijven teelten met een hoge toegevoegde waarde (bijvoorbeeld vollegrondsgroenten) in het bouwplan opnemen.
- EU-beleid is steeds meer gericht op productie tegen wereldmarktprijzen. Bij sommige producten is dit in Nederland niet meer haalbaar waardoor er in steeds grotere mate vrije producten in het bouwplan worden opgenomen.
- Samenwerking biedt mogelijkheden tot kostenreducties en een betere benutting van de arbeidsinzet.

Interessante websites

- www.lto.nl, LTO Nederland.
- www.lei.nl, Landbouw Economisch Instituut.
- www.minlnv.nl, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
- www.akkervbouw.com, Hoofdproductschap Akkerbouw.
- www.agriholland.nl, AgriHolland.
- www.risicobarometer.nl, een site met een tool, die door ABN AMRO in samenwerking met het LEI, IRMA en DCA is ontwikkeld, waarmee het risicoprofiel van een akkerbouwbedrijf kan worden bepaald.

Areaal akkerbouwgewassen

x 1.000 ha	2003	2004
Granen	195,3	195,8
Aardappelen	158,7	164,0
Suiker- en voederbieten	103,4	98,3
Groenvoedergewassen	223,2	230,5
Uien	23,2	26,2
Overige akkerbouwgewassen	110,2	106,1

Bron: LEI, CBS